

Utlåtande om förslaget till ändringar i paragraf 27 e i socialvårdslagen

Inlämnat i samband med hörandet 31.5.2022.

Allmänna kommentarer

FDUV är en riksomfattande intresseorganisation som arbetar för svenskspråkiga personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och deras närstående. Förbundet representeras av tio lokalföreningar samt riksföreningen för personer med intellektuell funktionsnedsättning Steg för Steg. FDUV har ca 2800 medlemmar, men betjänar närmare 5000 personer runt om i Svenskfinland.

FDUV understryker vikten av att lagstiftningen tryggar rätten till verksamhet som stöder arbetslivsdelaktighet och möjlighet till arbete på den öppna arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Även artikel 27 i FN:s funktionshinderkonvention betonar att personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till arbete på lika villkor som alla andra.

FDUV skulle gärna ha sett mer omfattande ändringsförslag redan i detta skede samt en starkare vilja till att stöda möjligheterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning att få ett lönearbete.

1 Arbetsverksamhet ska vara en subjektiv rättighet

FDUV understöder förslaget att arbetsträning kan ordnas som en del av arbetsverksamheten. Vi vill understryka vikten av att arbetsträning alltid ska ordnas enligt personens behov, vilket bör framgå tydligare ur paragrafen. För personer med intellektuell funktionsnedsättning är det även centralt att arbetsträningen ges under en längre tid för att säkerställa att personens möjligheter behålla arbetet och främja utvecklingen av arbetslivsfärdigheter.

Enligt FDUV är det inte tillräckligt att arbetsträning endast styrs via socialvårdslagen. Vi anser att arbetsträning också bör tryggas som en subjektiv rättighet i funktionshindersservicelagen, till exempel via paragrafen om träning. Arbetsträning är en evidensbaserad metod som har fungerat bra i bland annat Kanada för att stöda personer med intellektuell funktionsnedsättning att få ett arbete med lön. Att trygga rätten till arbetsverksamhet

2 De strukturella hindren för sysselsättning måste undanröjas

Idag finns det flera strukturella hinder som försvårar möjligheterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning att få ett arbete med lön, vilket även juris doktor Jaana Paanetoja lyfter i sin utredningsrapport om arbetsverksamhet från år 2019.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV anser att dagens system med utlokaliserad arbetsverksamhet är ohållbar. Dessutom strider långvarig utlokaliserad arbetsverksamhet mot FN-konventionen.

Det behövs därför tydligare skrivelser i lagstiftningen för arbetsverksamhet som ordnas på vanliga arbetsplatser där personer med funktionsnedsättning utför produktivt arbete utan att ingå ett anställningsförhållande. Det är få som får anställning via utlokaliserad arbetsverksamhet, trots att de utför arbetsuppgifter som motsvarar lönearbete. Utlokaliserad arbetsverksamhet ska öppna dörrar till arbetslivet, men i praktiken blir denna form ofta varaktig. Vi ser det därför som motiverat att utlokaliserad arbetsverksamhet kan utföras endast under viss tid i syfte att personen får träna på och lära sig arbetsuppgifterna. Dessutom borde inte utlokaliserad arbetsverksamhet ordnas så att det kan likställas med lönearbete. FDUV vill därtill betona att vid sidan om arbetsverksamhet som främjar möjligheterna att få ett jobb på den öppna arbetsmarknaden behövs modeller som tryggar arbetslivsdelaktighet för dem som inte kan ingå ett arbetsförhållande.

3 Utvecklingen av arbetsverksamhet och arbetslivsdelaktighet måste fortsätta

Som helhet anser FDUV att lagstiftningsarbetet kring att utveckla arbetsverksamheten och stärka arbetslivsdelaktighet måste fortsätta även under nästa regeringsperiod. Dagens system är föråldrat och behöver förnyas. För tillfället deltar tusentals personer i arbetsverksamhet utan att få lön, även om många har vilja och förmåga att ta emot ett lönearbete. Dessutom behöver dag- och arbetsverksamheterna utvecklas till att i allt högre grad stöda delaktigheten. De personer som deltar i verksamheten ska vara med och planera dess innehåll och det ska finnas flexibla och mångsidiga lösningar så att fler kan hitta verksamhet som passar dem.

Regeringens mål under denna regeringsperiod har varit att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra personer och därför har även det statsägda bolaget Jobbkanalen bildats. Denna utveckling och strävan syns tyvärr inte gällande arbetsverksamheten för personer med funktionsnedsättning. FDUV:s helhetsbedömning är att förslaget till en ny funktionshindersservicelag i kombination med de minimala ändringarna i socialvårdslagen, kommer att försvaga möjligheterna till lönearbete för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Helsingfors 31.5.2022

Lisbeth Hemgård
verksamhetsledare

Vanessa Westerlund
sakkunnig

Melanie Shametaj
sakkunnig

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.